

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, w dniu 5 lutego 2019 r.,

sprawy **G. Ł.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i innych

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 3 listopada 2017 r., sygn. akt II AKa [...],

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w S.

z dnia 5 czerwca 2017r., sygn. akt III K [...],

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zwolnić skazanego z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego,**
- 3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu – radcy prawnego M. T. - R., [...] Radcowie Prawni w S., kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych), w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 05 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w S., sygn. akt III K [...], uznał G. Ł. za winnego tego, że:

1. okresie od dnia 21 października 2013 r. do dnia 08 listopada 2013 r. w S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami, w krótkich odstępach czasu i z góry powziętym zamiarem, usiłował doprowadzić K. sp. z o.o. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w łącznej kwocie co najmniej 764.806,01 zł w ten sposób, że wezwał spółkę osobiście lub za pośrednictwem kancelarii [...] Radcowie Prawni s.j. do wykupu sześciu weksli:
 - z dnia 2 stycznia 1995 r. na kwotę 101 000 zł wraz z odsetkami w kwocie 209 141,95 zł,
 - z dnia 09 lipca 1997 r. na kwotę 50 000 zł wraz z odsetkami w kwocie 11 682,73 zł,
 - z dnia 02 stycznia 1999 r. na kwotę 50 000 zł wraz z odsetkami w kwocie 5 928,63 zł,
 - z dnia 18 lutego 1998 r. na kwotę 145 287 zł wraz z odsetkami w kwocie 16 765,70 zł,
 - z dnia 09 lipca 1997 r. na kwotę 100 000 zł,
 - z dnia 09 lipca 1997 r. na kwotę 75 000 zł,
 wiedząc, iż weksle te, pierwotnie wystawione i podpisane jako weksle in blanco przez prokurenta pokrzywdzonej spółki W. P. zostały wypełnione niezgodnie z wolą podpisanego, przy czym weksle na kwotę 101 000 zł G. Ł. częściowo samodzielnie wypełnił, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na zakwestionowanie przedstawionych weksli i odmowę ich wykupienia przez K. sp. z o.o., tj. popełnienia czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., i za ten czyn, na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 296 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył karę 7 lat pozbawienia wolności ,
2. w okresie od dnia 07 września 2013 r. do dnia 16 listopada 2013 r., w S. i P., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, grożąc pobiciem w rozmowach telefonicznych, wiadomościach tekstowych oraz w korespondencji na portalu internetowym, mając wobec S. R.

wierzytelność w kwocie 4.000 zł zmuszał go do jej zwrotu, a następnie w ten sam sposób usiłował doprowadzić S. R. do niekorzystnego rozporządzenia jego mieniem w postaci kwoty 6 395,34 zł przez zmuszenie go do podpisania deklaracji wekslowej i uznania zobowiązania w kwocie 10 395,34 zł, czemu pokrzywdzony skutecznie się oparł, a w dniu 22 września 2013 r., w mieszkaniu w P. [...] dokonał przywłaszczenia dokumentów S. R. w postaci dowodu osobistego i prawa jazdy, uszkodził przez nadpalenie dokument prawa jazdy nr [...], którym nie miał prawa wyłącznie rozporządzać i grożąc S. R. pobiciem spowodował wydanie przez pokrzywdzonego zegarka m-ki C. o wartości 200 zł, czym działał na szkodę S. R., tj. popełnienia czynu z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. 2 zw. z art. 280 § 1 k.k. 2 zb. z art. 275 § 1 k.k. w zb. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. wymierzył skazanemu karę łączną 8 lat pozbawienia wolności.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca G. Ł. zarzucając: obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 2 k.k. oraz obrazę przepisów postępowania, tj. art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. , art. 7 k.p.k., a także rażącą niewspółmierność wymierzonej skazanemu kary pozbawienia wolności.

Wyrokiem z dnia 3 listopada 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...], II AKa [...], zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił zawarte w pkt. II części dyspozytywnej wyroku orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności; karę pozbawienia wolności za czyn przypisany skazanemu w pkt 1.1. części dyspozytywnej wyroku obniżył do 5 lat i orzekł wobec skazanego łączną karę 6 lat pozbawienia wolności. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł obrońca G. Ł., zarzucając:

1. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 286 § 1 k.k. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż skazany dopuścił się przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w sytuacji, gdy z opisu czynu zawartego

w pkt. 1.1. sentencji wyroku Sądu I instancji wynika, iż Sąd nie przypisał skazanemu ani znamienia wprowadzenia w błąd pokrzywdzonego, ani wyzyskania błędu pokrzywdzonego, ani też wyzyskania niezdolności pokrzywdzonego do należytego pojmowania przedsiębranego działania, które to znamiona stanowią niezbędny element przestępstwa oszustwa,

2. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 199 ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. oraz przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 października 1998 r. w sprawie określenia innych form zabezpieczenia, które może być złożone na pokrycie kwot wynikających z długów celnych (w brzmieniu obowiązującym w latach 1998-2004) poprzez ich niezastosowanie, co skutkowało uznaniem przez Sąd, iż weksle co do których wykupu wezwał skazany K. sp. z o.o. wystawione zostały przez pokrzywdzoną w celu zabezpieczenia należności celnych, podczas gdy przepisy powyższe przewidywały zamknięty katalog zabezpieczeń przyjmowanych przez urzędy celne i wśród nich brak było zabezpieczeń w postaci weksli in blanco,
3. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k., poprzez nie rozważenie przez Sąd Odwoławczy w sposób rzeczowy zarzutów apelacji skazanego oraz inkorporowanie do własnych ustaleń niewłaściwych ustaleń Sądu I instancji i dowolnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności w zakresie uznania za wiarygodne zeznań W. P. w części w której wskazywała, że weksle składane były w Urzędzie Celnym w S. tytułem zabezpieczenia należności celnych, a tym samym uznania że weksle zostały wypełnione niezgodnie z wolą wystawcy, a także uznania za niewiarygodne zeznań P. P. oraz A. Ł. (S.), co skutkowało przypisaniem oskarżonemu sprawstwa i winy za czyny opisane w pkt. I. 1. I 1.2. części dyspozytywnej wyroku Sądu I instancji.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 listopada 2017 r., II AKa [...] oraz wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 5 czerwca 2017 r., III K [...], i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego

wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co skutkowało jej oddaleniem w trybie art. 535 § 3 k.p.k. Nie można podzielić poglądu skarżącego, iż zaskarżony wyrok został wydany z obrazą prawa materialnego w postaci art. 286 § 1 k.k. Wbrew twierdzeniom formułowanym przez autora kasacji opis czynu określonego w ww. przypisie został sformułowany w sposób prawidłowy i nie budzi wątpliwości. Przestępcze zachowanie skazanego polegało na usiłowaniu wprowadzenia w błąd przedstawicieli pokrzywdzonej spółki, co do istnienia stosunków zobowiązaniowych zabezpieczonych wekslami. Czyn został zakończony na etapie usiłowania, co uniemożliwiło precyzyjne sformułowanie jednego ze znamion, tj. czy przedstawiciele spółki rozporządziliby mieniem na skutek wprowadzenia w błąd czy wyzyskania błędu co do istnienia zobowiązania. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd odwoławczy wskazał wprost, że wprowadzenie w błąd polegało na przedstawieniu do wykupu weksli pozorujących istnienie zobowiązania między wystawcą a remitentem. Pomiędzy osobami, których dane zostały wpisane w weksle a ich wystawcą, czyli W. P., nie istniały żadne stosunki zobowiązaniowe (k 9 uzasadnienia Sądu II instancji) . Z wyjaśnień samego G. Ł., złożonych na rozprawie w dniu 24 maja 2017 r. (k.797verte-798) wynika, że wchodząc w posiadanie rzeczonych weksli na pewno nie towarzyszyła mu dobra wola a jego zamierzeniem (częściowo urzeczywistnionym) było wprowadzenie w błąd wystawcę weksli poprzez przedstawienie ich do wykupu, co w konsekwencji miało go doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem spółki „K.” w łącznej kwocie 764.806,01 złotych, a więc mieniem, o znacznej, w rozumieniu art. 115 § 5 kk, wartości.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26.11.2014r., II KKK 141/14 , wskazano, iż wprawdzie określony w art. 286 § 1 k.k. występki oszustwa jest przestępstwem umyślnym i kierunkowym, co oznacza, że można je popełnić wyłącznie „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”, to jednak w jego opisie w wyroku skazującym nie jest niezbędne powołanie in extenso przytoczonego wyżej ustawowego zwrotu. Zasadnie uznano, że przy konstruowaniu opisu

przestępstwa oszustwa wystarczającym jest użycie wyrażenia znaczeniowo równorzędnego, np. „wyłudzić” (zob. wyrok SN z 29 marca 2011 r., III KK 321/10, LEX nr 846388), albo zastąpienie słów ustawy takim stwierdzeniem, które swą treścią adekwatnie wypełnia znaczenie tego znamienia, to znaczy działania „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej” (zob. wyroki SN z 22 października 2009 r., IV KK 111/09, LEX nr 550462; z 25 czerwca 2013 r., V KK 435/12, LEX nr 1331400). Wystarczające zatem jest użycie w opisie przypisanego skazanemu przestępstwa, sformułowania „wiedząc, iż weksle te, pierwotnie wystawione i podpisane jako weksle in blanco przez prokurenta pokrzywdzonej spółki W. P. zostały wypełnione niezgodnie z wolą podpisanego”. W judykaturze podkreśla się, że polski proces karny nie jest procesem formułkowym, w którym wymagane byłoby posługiwanie się określonymi formułami prawnymi, lecz procesem, w którym przepisy określają jedynie sposób postępowania organów procesowych, w tym przy redagowaniu opisu czynu zarzucanego i przypisanego tak, aby odzwierciedlał on zdarzenie przestępne, ze wskazaniem znamion. Podzielając zapatrywania w tej kwestii uwidocznione w ww. orzecznictwie, jak i judykaturze, omawiany zarzut należało ocenić w kategorii oczywistej bezzasadności.

Zarzut opisany w punkcie 2 kasacji - dotyczący naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 199 ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. oraz przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 października 1998 r. w sprawie określenia innych form zabezpieczenia, które może być złożone na pokrycie kwot wynikających z długów celnych (w brzmieniu obowiązującym w latach 1998-2004) – był przedmiotem analizy ze strony Sądu odwoławczego. Stawiając ten zarzut obecnie skarżący zmierza do podważenia trafności przeprowadzonej w sprawie przez Sąd pierwszej instancji i aprobowanej przez Sąd odwoławczy, oceny zebranych dowodów i podważenia dokonanych ustaleń faktycznych, które w konsekwencji spowodowały uznanie G. Ł. za winnego zarzucanego mu czynu. Z uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wynika jednak jednoznacznie, że nieścisłość wynikająca z wypowiedzi świadka P. oraz pism z Urzędu celnego została zauważona i oceniona. Dokonana ocena została następnie zaaprobowana przez Sąd odwoławczy. W oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w aktach

sprawy Sądy uznały, że pomimo obowiązywania rozporządzenia (wskazanego w zarzucie kasacyjnym) które nie przewidywało przyjmowania zabezpieczeń w formie weksli, nie można wykluczyć - mimo zmiany przepisów – że tego rodzaju praktyka w dalszym ciągu miała miejsce, co wynikało z zeznań W. P.. Również dowody w postaci treści pisma przesłanego przez Urząd Celny, a także zeznań pracownika A. Ś., nie mogły wykluczyć faktu przedkładania przez pokrzywdzoną spółkę zabezpieczeń w formie weksli. W piśmie z dnia 31 marca 2014r. (k- 393, na które powołuje się obrońca w kasacji) administracja Urzędu Celnego informuje o zmianie przepisów określających dopuszczalne formy zabezpieczenia, tj. że: „o ile przed 1998r. dopuszczalne było składanie weksli in blanco na poczet zabezpieczenia należności celnych, o tyle od dnia 1 stycznia 1998r. brak było takiej możliwości”. Jednocześnie w ww. piśmie poinformowano, że aktualnie nie ma możliwości ustalenia, czy przed rokiem 1999 Spółka K. składała weksle in blanco jako zabezpieczenie należności celnych do odpraw towarów przewożonych na okres czasowy, bowiem:

” dokumentacja w ww. zakresie jest dokumentacją z kategorią akt B5, zatem godnie z Zarządzeniem nr 6 Prezesa Głównego Urzędu Cei z dnia 27.12.1993r. w sprawie wprowadzenia instrukcji kancelaryjnej i rzeczowej wykazu akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych w izbach celnych i składnic akt w urzędach celnych oraz zasad postępowania z materiałami archiwalnymi i dokumentacją niearchiwalną, została komisyjnie zbrakowana i zniszczona”. Wobec powyższego również zarzuty opisane w punk. 2 – 3 kasacji należało ocenić jako oczywiście bezzasadne.

Wolno zatem było, w ramach o ceny swobodnej, przyjąć, że W. P. zeznawał zgodnie z prawdą, a wobec jego twierdzeń, co do nie wystawiania jakichkolwiek innych weksli Sąd uznał, że oskarżony w nieustalony sposób wszedł w posiadanie weksli złożonych właśnie do Urzędu Celnego Izby Celnej w S., a następnie on sam lub jego brat wypełnili je niezgodnie z wolą pokrzywdzonej spółki. Zresztą, przyznając się do winy w ogólnym zarysie skazany (por. jego pismo na k. 780, tom V) wskazał na intencje i niektóre okoliczności swego działania, oczywiście przestępnego, wyjaśniając nadto na rozprawie w dniu 24 maja 2017r., na pytania prokuratora , że weksle otrzymał od pewnej osoby, wszystkie były wekslami in

blanco i zostały wypełnione w jego obecności przez tą osobę. (protokół, k- 797 verte, tom V). Następnie na pytanie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, wyjaśnił, że według jego wiedzy ta osoba, od której otrzymał wszystkie weksle otrzymała je od prokurenta spółki. Przy wypełnianiu weksli był także jego brat, któremu dał „pare groszy” i to on wypełnił te weksle. Wyjaśnił także, że osoba od której otrzymał weksle nie posiadała deklaracji wekslowej, nie wypełniała tych weksli obawiając się, że „prokurent powiąże weksle z jego osobą”. Podał także, że ta osoba (to, że nie ujawnił jej danych, pozostaje jego wyborem) chciała ściągnąć wierzytelności z tych weksli, z czego on miał dostać procent (protokół, k- 798).

Nadto, w uzasadnieniu kasacji skarżący wprost kwestionuje ocenę dowodów dokonaną przez Sąd I instancji, w postaci depozycji skazanego oraz A. Ł. w zakresie jakim są one sprzeczne z zeznaniami S. R. dotyczącymi zdarzenia z dnia 22 września 2013r. Tymczasem, w przekonaniu Sądu Najwyższego, ocena wskazanych wyżej dowodów została, bez rażącego naruszenia reguł z art. 457 k.p.k., w pełni zaaprobowana przez Sąd odwoławczy (k -10 uzasadnienia zaskarżonego wyroku) jako nie mająca cech dowolności, wobec czego kwestionowanie jej prawidłowości, li tylko poprzez forsowanie alternatywnej wersji krytycznych wydarzeń, nie może być skuteczne w postępowaniu kasacyjnym.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, zwalniając skazanego z uiszczenia kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne w oparciu o treść art. 624 § 1 k.p.k.